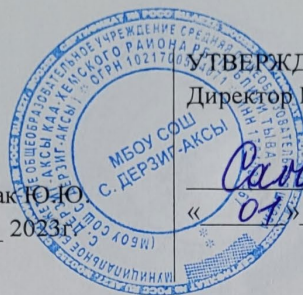

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ ТЫВА
МУ Управление образования Каа-Хемского района
МБОУ СОШ с.Дерзиг-Аксы

СОГЛАСОВАНО
Зам. директора по УВР
МБОУ СОШ с.Дерзиг-Аксы

Донгак Ю.Ю.
« 31 » 09 2023г.

Донгак Ю.Ю.
2023г.

УТВЕРЖДАЮ
Директор МБОУ СОШ с.Дерзиг-Аксы

Салчак А.А.
« 01 » 09 2023г.

Салчак А.А.
2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
«Родная (тувинская) литература»
наименование предмета (курса)
для 5 класса
на 2023/2024 учебный год

Составитель:
Кужугет Аяна Ким-ооловна,
учитель родного язык и литературы
высшей квалификационной категории

Дерзиг-Аксы
2023г.

Тайылбыр бижик

1. Ажылчын программаны Федералдыг күрүнениң өөредилге стандарттарының негелделеринге дүүштүр тургускан. Тыва Республиканын ооредилге яамызынын, Национал школа хогжудер институттун 2021 чылда кылганы торээн (тыва) чогаал эртеминге 5-9 класстарга кылганы чижек программага болгаш НШХИ-тун филология лабораториязынын улуг методизи Л.Х.Ооржактын 2023-24 ооредилге чылында кылганы чижек календарь-темалыг планнаашкынгга даянып кылган

2. Күжүгет М.А, Ооржак Л.Х, Чамзырын Е.Т. тургусканы “Тыва аас чогаалы болгаш литература”, ниити өөредилге черлериниң 5-9 класстарынгга чижек программазынгга даянып тургускан. НШХИ, Кызыл. 2018ч.

3. Авторлары: М.А.Күжүгет, Л.Х.Ооржак, Е.Т.Чамзырын, А.С.Шаалы. «Төрээн чогаал» ному, 5 класс – 2018ч.

Ниитизи-биле 2023-2024 ооредилге чылында 5 класска төрээн чогаалга 68 шак бердинген.

Литература өөрөдириниң ниити сорулгазы – өөреникчилерни төрээн болгаш делегей литературазының байлаа-биле таныштырар, оларның литературлуг болуушкуннарны сеткил ханып хүлээп алырын, шын үнелеп билер чаңчылын сайзырадыры болгаш аңаа үндезилээш, оларның эстетиктиг көрүштерин, негелделерин, идея-чаңчылдарлыг хамааты туружун хевирлээри.

Сорулгаларны чедип алырда:

- тыва литератураның болгаш делегейниң эң шылгараңгай чогаалдарын номчудар, сайгарып өөрөдир;
- уран-чечен үнелиг чүүлдерни бот-тускайлаң шингээдиринге херек билиглерни болгаш чаңчылдарны хевирлээр;
- литература дээрге нацияның болгаш кижиге төрөлгөтөнниң амыдыралында онзагай социал-культурлуг феномен-дир деп билиг-бодалды өөреникчилерге быжыглаар;
- уран чүүлге болгаш өртемчейге бүдүн-бүрүн хамаарылгалыг болурун сайзырадыр;
- чуртталганың хөй-ниити болгаш бүдүрүлге адырларынгга кижиге чугула херек эстетиктиг сеткилдерни, омур-хевирлиг боданыышкынны, чогаадыкчы болгаш тургузукчу угаанны, тускай чогаадыкчы чечен салым-чаянны сайзырадыр;
- чечен чогаалды номчуп тура, эмоционалдыг болгаш угаанныг болуп, доорадан болган чүвеге хамаарыштыр харыылап шыдаар чорукка кижизидер;
- чечен чогаалды бедик эстетиктиг хүлээп, аңаа сонуургалдыг болурун хевирлээр;
- литературлуг чугааны хостуг болгаш билдилик шингээдирин сайзырадыр.

Өөрөдилге программазы болгаш өөрөдилге номнары өөреникчилерге теоретиктиг, практиктиг билиглерни дамчыдарының кол принциптери, методтары, аргалары-биле харылзаалыг. Төрээн чогаал кичээлдеринге хереглээр сөзүглелдер өөреникчилерниң харназынынгга дүүштүр чечен чогаалдардан алдынгылаан.

5-9 класстарга төрээн чогаал курузу 1-4 класстарга өөрөдир эрткен чүүлдерниң дорт уланчызы болур. Ынчангаш башкы өөреникчилерниң эге класстарга төрээн чогаалга чүнү эрткенин, кандыг мергежилдер болгаш чаңчылдар чедип алганын эки билер уjurлуг.

5-ки класска төрээн чогаалды өөрөдириниң сорулгалары:

- өөреникчилерни сөзүглелди шын, медреселдиг, чүгүртү, аяанныг номчуурунгга болгаш шээжи-биле чугааладыры;

- номчаан чогаалдарыңга хамаарыштыр делгеренгей болгаш допчулай шилип чугалаары болгаш чогаалдың маадырларының дугайында чугаа тургузары, бодунуң хайгааралыңга үндезилеттинген харылзаалыг чугаалар тургузуп тургаш, маадырларның эки аажы-чаңын ылгап билиринге кижизидери;

- өөрөнгөн чогаалдарыңга чамдык үзүндүлөргө делгедир, допчулай, шилилгелиг эдертиг бижип, айтырыгга делгеренгей харыы берип, хемчээли улуг эвес проза чогаалының бөдүүн планын тургузарыңга, чуруктуң дузазы-биле харылзаалыг чугаа тургузары, хайгааралдар дузазы-биле чогаадыг бижииринге чаңчыктырары.

Шээжилээр чогаалдар:

1. Ю.Ш. Кюнзегеш «Сиген шөлүндө»

2. О.Ө. Сувакпит «Арзылаң биле Пар»

3. О.К. Саган-оол «Эжишкилер» (бойдус чурумалы)

3. С.А. Сарыг-оол «Маадыр Чүргүй-оол» (үзүндү)

4. О.Ө. Сувакпит «Россияга алдар»

5. А.Үержаа «Ие дылым»

5-ки класска чогаал өөрөдириниң шактарының хуваалдазы:

Шупту 68 шак, ооң иштинде:

Хыналда ажылдар кылырыңга – 2 шак

Чечен чогаалдарны номчуур болгаш сайгарарыңга – 59

Чогаадыкчы ажылдар кылырыңга – 2 шак

Чугаа сайзырадылгазыңга – 5 шак

Класстан дашкаар номчуур уjurлуг чогаалдар:

Улустуң аас чогаалыңдан:

1. Тыва тоолдар
2. Өске чоннарның тыва дылче очулдурган тоолдары
3. «Тыва улустуң үлегер домактары болгаш чечен сөстери»
4. «Тыва улустуң тывызыктары»

Тыва литературадан:

1. М.Эргеп «Өдүгенде чайлаг»
2. С.Сарыг-оол «Аңгыр-оолдуң тоожузу»
3. Ш. Суваң «Хүн-Херелден аалчылар»
4. С.Тамба «Бичии дургун»

5-ки класстың төрөөн чогаал эртемин өөрөнип эрткениниң соонда өөрөникчилерниң билип алган турар билиглери:

- номчаан чүүлүнүң утказын, ында көргүскөн болуушкуннарны, оларның харылзаазын билер;
- чогаал теориязыңга өөрөнгөн чүүлдериң билер;

- өөрөнгөн чогаалдарының маадырларынга характеристиканы, оларның ажил-херектерин болгаш чурумун көрүп тургаш бээр;
- өөрөнгөн эрткен чогаалдарындан метафораларны тып, проза болгаш шүлүк чогаалдарының дылының онзагай чүүлдерин тоол, тоолчургу болгаш төөгү чугаалар, чогаал маадырының дугайында чугаалап, чечен чогаалда пейзажты тып билир;
- сөзүглелди шын, медреселдиг, аянынг номчуур, ортумаа-биле 1 минутада 110-120 сөс чедир номчуур;
- өөрөнгөн эрткен чогаалының база кандыг-бир болуушкун көргүскөн үзүндүнүн утказын делгеренгей, шилилгелиг болгаш допчулай чугаалап билир;
- хемчээли улуг эвес проза чогаалын делгерендир, допчулай, кандыг-бир чүүлге азы болуушкунга хамаарыштыр шилип, аас болгаш бижимел-биле дамчыдып билир;
- бодунун номчааны кандыг-бир номга үнелелди бээр, өөредилге номунун болгаш өске-даа номчаан номнарының сөстөр утказы тайылбырлаан кезээн болгаш тайылбыр словарьны ажыглап билири

Материал-техниктиг хандырылга көргүзүглери:

Өөредилге номнары, техниктиг херекселдер, таблицалар, схемалар ортумак (долу) ниити өөредилгенин сорулгаларын күүседиринге чугула херектиг өөредилге-методиктиг комплексти тургузар. Материал-техниктиг хандырылга көргүзүглери санитар эпидемиологтук дүрүмнөр болгаш нормаларга дүгжүп турар ужурлук (СанПиН 2.4.2.1.178-02).

Тематическое планирование

по предмету «Родная (тувинская) литература»

наименование предмета (курса)

класс 5

учитель Кужугет Аяна Ким-ооловна

((ФИО) полностью)

Количество часов по учебному плану:

Всего 68 часов; в неделю 2 час(ов)

Плановых контрольных работ 3

Планирование составлено на основе Тыва аас чогаалы болгаш литература. Ниити өөредилге черлеринин 5-11 класстарынга чижек программа

программа

Учебник: М.А.Кужугет, Л.Х.Ооржак, Е.Т.Чамзырын, А.С.Шаалы. «Төрөөн чогаал» 5 класс Кызыл-2018

(название, автор, издательство, год издания)

№	Кичээлдин темазы	Шагы	Уези		ЭОР ЦОР
			план ёзугаар	эрттирген уези	
1	Кирилде. Ном дугайында сөс	1			
2	Сарыг-оол С. А. «Ном».	1			

3	Кюнзегеш Ю. Ш. «Сиген шөлүндө» Чогаал теориязы. Деңнелге	1			
4	Сарыг-оол С. А. «Эдер амытаннар» («Аңгыр-оолдун тоожузу» деп чогаалдан үзүндү)	1			
5	Сарыг-оол С. А. «Эдер амытаннар» («Аңгыр-оолдун тоожузу» деп чогаалдан үзүндү)	1			
1 кезээ. Эгээртинмес эртине-байлак-аас чогаалы					
6	Улустун аас чогаалы. Тоолдар	1			
7	Хуулгаазын тоолдар «Тос оолдуг Доктагана кадай»	1			
8	Анаа тоолдар. «Балыкчы Багай-оол»	1			
9	Тоол «Чаңгыс ой аьттыг үш алышкы»	1			
10	«Чеди иелиг Чес-Мыйыс» «Кускун биле Үгү»	1			
11	. Чогаал теориязы Эпитет дугайында билиг	1			
12	<i>Чогаадыг : «Тоолдарда ынак маадырым</i>	1			
13	Леонардо да Винчи. Притча «Итпиктер болгаш оларның оолдары». «Пеликан»	1			
14	Фольклорнун биче хевирлери. Үлегер домактар болгаш чечен сөстөр.	1			
15	Кдн. Будуп Б. К. «Пословицы и поговорки тувинского народа» (шилилгебиле)	1			

16	Бурят улустун аас чогаалы. Триада	1			
17	Фольклорнун биче хевирлери.	1			
18	Тывызыктар дугайында билиг	1			
19	<i>Хыналда тест</i>	1			
Аас чогаалындан ужукталгаш...					
20	Кудажы К-Э. К. «Кым эн ажыктыгыл?»	1			
21	Кудажы К-Э. К. «Кым эн ажыктыгыл?»	1			
22	Эргеп М. С. «Чартык арбай»	1			
23	Сүрүн-оол С. С. «Карактар дугайында маргылдаа»	1			
24	Чүлдүм Ч. М. «Тарааның тывылганы»	1			
25	Эргеп М. С. «Хек чүге ыраажы болганы?» Чогаал теориязы. Авторлуг тоолдар	1			
26	Сувакпит О. О. «Арзылаң биле Пар» Чогаал теориязы. Басня дугайында билиг	1			
27	Серен С. С. «Ном биле Портфель» Иргит Л. Х. «Теве»	1			
28	Крылов И. А. «Каарган болгаш дилги» Чогаал теориязы. Диригжидилге дугайында билиг	1			
29	<i>Чогаадыг «Солун таварылга»</i>	1			
Чаштар делегейиниң көрүнчүү					
30	Чадамба Л. Б. «Аян-чорук»	1			

31	Чадамба Л. Б. «Аян-чорук»	1			
32	Чадамба Л. Б. «Аян-чорук»	1			
33	<i>Проект «Чурумалдыг чуртум»</i>	1			
34	Олчей-оол М. К. «Тергелиг аът» («Хөөрээрниц чугаалары» деп номдан)	1			
35	Саган-оол О. К. «Эжишкилер» Чогаал теориязы. Пейзаж				
36	Саган-оол О. К. «Эжишкилер»				
37	Сувакпит О. О. «Аът чарьжы»				
38	Сувакпит О. О. «Аът чарьжы»				
39	Эргеп М. С. «Өдүгенде чайлаг» (тоожудан эгелер)				
40	Эргеп М. С. «Өдүгенде чайлаг» (тоожудан эгелер)				
41	Эргеп М. С. «Өдүгенде чайлаг» (тоожудан эгелер)				
42	<i>Чогаадыг «Иви-чараи мал»</i>				
43	Суваң Ш. М. «Кара-Баштыг»				
44	Суваң Ш. М. «Кара-Баштыг»				
45	Лудуп Р. «Таваар, маажым бадып келгеш»				
Хуулгаазыннар делегейи					
46	Суваң Ш. М. «Хүн-Херелден аалчылар»				
47	Суваң Ш. М. «Хүн-Херелден аалчылар»				
48	Суваң Ш. М. «Хүн-Херелден				

	аалчылар»				
49	Куулар Н. Ш. «Танаа-Херелдин чуртунда»				
50	Куулар Н. Ш. «Танаа-Херелдин чуртунда»				
51	Куулар Н. Ш. «Танаа-Херелдин чуртунда»				
52	<i>Чогаадыг «Хуулгаазын делегейнин маадыры»</i>				
53	Донгак Э. Л: «Буянныг амыттаннар»				
54	Донгак Э. Л: «Буянныг амыттаннар»				
Ыдыктар					
55	Пюрбю С.Б. «Ынак Тывам» Сувакпит О. Ө. «Россияга алдар»				
56	Үержаа А. «Ие дылым»				
57	Сарыг-оол С. А. «Маадыр Чүргүй-оол»				
58	Муса Джалиль «Укчугаштар»				
59	Кдн. М. Сундуй «Дайынчылар» («Эки турачы аьттыг эскадрон» деп номдан)				
60	Сувакпит О. Ө. «Кечил-оолдуң солдаттары»				
61	<i>Кыска чогаадыг «Уттундрбас маадырлар»</i>				
Дириг амыттаннар делегейи					
62	Кюнзегеш Ю. Ш. «Эзимнерниң ыры»				
63	Кдн. Аракчаа К. М. «Сыын мунупкан» («Кара-Ашактың				

	кускуну» деп номдан)				
64	Сүрүң-оол С. С. «Ус-кушкаш»				
65	Күжүгет М. А. «Азыранчып чорааш...»				
66	Күжүгет М. А. «Азыранчып чорааш...»				
67	Санги В. М. «Тулаага ужуражышкын» («Баштайгы олча» / «Время добычи» деп номдан)				
68	Туннел хыналда тест				